

Т.І. Осадча,
Східноєвропейський університет економіки і менеджменту, м. Черкаси
Є.С. Осадчий,
*ДВНЗ “Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана”*

УЧАСНИКИ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ БАНКІВ

Упродовж останніх десятиліть економічного зростання відпрацьовані принципово нові системи управління. Нові підходи забезпечують значне зростання ефективності інвестицій, залучених із різних джерел, і сприяють накопиченню значних фінансових ресурсів. Інвестиційні інститути, зокрема й банки, інтегруючись у загальний глобалізаційний процес, активно реформують організаційно-економічні механізми корпоративного управління через ефективне регулювання корпоративних відносин.

Система корпоративних відносин визначає перспективи довгострокового розвитку, можливості залучення додаткових інвестицій із зовнішніх і внутрішніх джерел, ступінь позитивного впливу діяльності банків як фінансових посередників на національну економіку та загальну ефективність використання фінансових ресурсів. Останнім часом питання впливу корпоративного управління на розвиток банківської системи України вивчають такі вітчизняні економісти, як В.А. Євтушевський, І.Б. Івасів, Г.В. Козаченко. Вказані процеси знайшли своє відображення в законодавчо-нормативних актах, зокрема в Методичних рекомендаціях щодо вдосконалення корпоративного управління в банках України (постанова НБУ від 28.03.2007 № 98).

Під корпоративним управлінням у банках розуміють відносини між органами управління, його акціонерами та іншими зацікавленими сторонами. Корпоративне управління визначає цілі банку та способи їх досягнення, а також способи моніторингу діяльності (Принципи корпоративного управління ОЕСР). У керівних принципах Базельського комітету з банківського нагляду окремо наголошується, що якісному корпоративному управлінню в банках особливо сприяють правильні механізми внутрішнього контролю та співпраці із різними групами зацікавлених осіб.

Зацікавлені особи – це особи, які заінтересовані в стабільності та належному фінансовому стані банку, проте необов'язково володіють його акціями, паями. До фінансово зацікавлених осіб належать вкладники, власники облігацій та інші кредитори банку. Крім того, зацікавленими особами банку є інші клієнти, персонал банку, постачальники, органи нагляду та місцеві громади (табл. 1).

Групи зацікавлених осіб у системі корпоративних відносин банку

Основні групи зацікавлених осіб	Внесок групи	Типові інтереси
Акціонери (не власники)	Власний капітал	Розмір річного дивіденду. Вартість та коливання цін на акції банку
Акціонери (власники)	Власний капітал	Зростання вартості банку та його прибуток
Топ-менеджмент (адміністрація)	Знання справи та вміння керувати	Розмір винагороди та премій. Види можливих додаткових доходів. Соціальний статус, пов'язаний з роботою в банку. Рівень відповідальності. Кількість і гострота службових проблем
Персонал (службовці)	Виконання робіт відповідно до розподілу праці	Гарантії зайнятості. Рівень реальної заробітної плати. Можливості кар'єрного зростання
Різні групи клієнтів (кредитори)	Позиковий капітал	Своєчасна виплата відсотків. Належне управління довіреними капіталами. Бажані та якісні банківські послуги. Прийнятні ціни та безпека банківських продуктів
Представники державної та місцевої влади	Забезпечення функцій держави	Внесок в економічне зростання держави (регіону). Сплата податків до бюджетів відповідного рівня. Забезпечення зайнятості
Національний банк України	Державне регулювання	Забезпечення діяльності банківського сектора. Відповідність діяльності діючому законодавству
Соціальні та суспільні групи	Формування іміджу банку	Позиціонування на ринку. Прислухатися до вимог груп впливу. Проведення акцій соціальної відповідальності

Корпоративне управління на належному рівні вимагає створення ефективних правових, регуляторних та інституційних засад. Також важливо, щоб ключовий керівний склад банку відповідав критеріям професійної належності та відповідності та був свідомо здатний забезпечити інтереси усіх груп зацікавлених осіб.

Система корпоративного управління в банках суттєво відрізняється від систем управління в акціонерних товариствах, що діють у реальному секторі економіки. Відрізняють внутрішню та зовнішню підсистеми корпоративного управління банку, до того ж взаємовпливи надзвичайно важливі і значною мірою регулюють систему в цілому. Внутрішню підсистему утворюють власне органи управління самого банку: загальні збори акціонерів, рада директорів, виконавчі органи та ревізійна комісія.

Зовнішня підсистема складена групами так званих “зацікавлених сторін”, або “стейкхолдерами”, а саме: клієнтами та кредиторами; регулюючими органами; інвесторами; суб’єктами, які впливають на репутацію банку. Найбільш впливові групи “зацікавлених сторін” – клієнти банку та регулюючі органи. Саме присутність клієнтів, вкладників і позичальників визначає специфіку банківської сфери та, головним чином, визначає дії регулятора.

Визначення груп зацікавлених осіб і встановлення їхніх типових інтересів дозволяє відпрацьовувати плани поточного управління, стратегію розвитку та реалізацію намірів банку. Встановлення пріоритетів кожної із груп визначає також типи стратегій, які найбільше підходять для співпраці із ними. При цьому банки повинні враховувати, що високoprіоритетні групи матимуть найбільший економічний і політичний вплив на їх діяльність, тому мають отримати переваги при стратегічному плануванні, оскільки здійснюють вагомий вплив на визначення ділового зовнішнього середовища, в якому функціонує банк.

О.Г. Поправка, здобувач

Київського національного торговельно-економічного університету

ІНСТИТУЦІЙНА АРХІТЕКТУРА НАГЛЯДОВИХ ОРГАНІВ КРАЇН – ЧЛЕНІВ ЄС, ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

У сучасних умовах розвитку світової економіки, враховуючи сучасні кризові тенденції на світових фінансових ринках, основним завданням є забезпечення та підтримка стабільного розвитку економіки, зокрема і її найважливішої ланки – банківського сектора. У багатьох країнах світу продовжується пошук нових шляхів підвищення ефективності організації діяльності на фінансовому ринку шляхом вдосконалення систем регулювання та нагляду.

Метою даного дослідження є визначення основних підходів до формування наглядових структур країн – членів ЄС – та використання їх досвіду в Україні.

У деяких країнах ЄС функціонує єдиний наглядовий орган, що відповідає за діяльність різних фінансових секторів, він може бути створений як на базі національного банку, так і як відокремлений орган.

Також у багатьох країнах і досі зберігається так звана секторна модель, яка передбачає здійснення регулювання та нагляду за діяльністю окремого фінансового сектора окремим органом.

Проаналізувавши досвід регулятивно-наглядової діяльності, визначено, що, незважаючи на можливі варіації формування інституційних структур регулювання та нагляду в різних країнах світу, регулятивні